

Prezident Rupnik slovenskemu narodu

Radijski nagovor na vse Slovence in Slovenke ob resni in odločilni uri

V preudarek

V življenju posameznika nastopi včasih potreba, da pretehta odločitve, ki jih vedno narekuje istanje koristi. Najčesteje nastopa ta potreba v politiki ali pri zastopanju izvestnih življenjskih ciljev. To velja tudi za narode ali, bolj rečeno, za njihovo politiko in voditelje. V takih primerih se navadno pravi, da je kdo stavil na napačno karto ali kaj slabe karte.

Tako pretehtavanje pa je v bistvu vprašanje značaja in časti. Kakor človek živi v družabnih oblikah, tako živi tudi po zakonih in po pojmu časti. Trenutni položaj Nemčije je predmet takega razglabljanja tako v narodu kakor pri vodilnem sloju. Ljudje pretehtavajo pot, ki jo je nov, red Evrope napravil pod vodstvom Nemčije. Nekateri »jasnovidci« odklanjajo to pot. Povprečni človek postaja sprito takih dogodkov šibak v značaju ali pa si kot trezen računar začenja slikati izid vojne v skladu s svojim obzorjem. Zelo mnogo se govori o koncu Nemčije in marsikdo gleda s skrbjo v bodočnost, ter zastavlja sebi in drugim vprašanje: kaj bo?

Omahljivi pa se poskušajo priklopiti svojim dosedanjim naprotikom, da bi si morda le rešili svoje bora življenje. Malo pa jih veruje v zmago Nemčije. Pri takih razmišljanjih se le prelomi pozabi misel te vojne, ki se danes vodi za novi red v Evropi. V tej borbi narodov si stojita nasproti dva svetova: narodni socializem in komunizem, branilec narodnega življenja in zastopnik proletariata človeštva.

V tem spoznanju velja za značajnega človeka samo to, k čemur se je priznal, namreč bojevali se skupno s svojimi zavezniki, dokler ni zmaga izvojevana. Silo za to mora najti v neomajni veri in v brezpogojni zvestobi. Iz tega sledi boj z vsem srcem do zmage ali do propada. Človek je kot tak opremljen z različnimi lastnostmi, z močjo in s slabostjo. V takih časih iščejo slabotni ljudje kakšno vmesno rešitve. Služijo hočejo na dve strani, kar pa je zlasti v vojni zelo nevarno. Take ljudi njihovi zaščitniki itak poptejajo ter jih gotovo doleti usoda Judežev.

Usodi, ali, bolj rečeno, hudemu času slabotni niso kos, marveč vse težave lahko premagajo le ljudje dejanja, to je taki, ki so pripravljeni za boj. Kaj si posameznik predstavlja pod obliko zaveznike osvoboditve, je zelo različno. Navadno ljudje dajejo vero tem besedam in pozabljajo usodo tistih narodov, ki so že nastopili slabo pot osvoboditve. Tudi če Anglijo in Ameriko označimo kot kulturne in omikani državi, sta oba naroda le slovenska trabanta, kajti njihovi zasedbi ali tako znani osvoboditvi sledi komunizem, glad in poguba vsakega narodnega življenja. Čeprav boljševiki rinejo v osrednje misel panslavizma, ne bo gotovo nihče venjel, da so bratje slovenskega naroda! Komunizem pomeni za nas Slovence uničenje naše omike, narodnega življenja in vere.

Pri tej misli bolešno občutimo, da se je mnogo naših ljudi zvezalo s komunisti v gozdu, da streljajo za osvoboditev svoje domovine na lastne sestre in brate in tako prodajajo svojo domovino. Mi smo v teču te vojne morali priznati nadoblast Nemčije, toda Nemci se z nami bojujejo za našo očetnjavo. Kaj bi bilo, ako bi bili oni drugi še ostali tu? Trenutni položaj ni brez vpliva, toda naj bo še tako grozot, mi Slovenci smo bili od nekdaj značajni ljudje in zvesti zavezniki ter hočemo to sveto izročilo našega ljudstva tudi obdržati.

Zapoved časa narekuje česno strnbov, boj sovražniku in izpolnjevanje naših dolžnosti. Vsakdo naj tako misli, vsakdo naj tudi v najtežjih časih veruje v zmago nove narodne Evrope.

Mi smo majhen narod, vendar smo pomorni na to, da smo narod. Naše življenje se lahko razvija samo v zaščiti kake velesile, sicer bi nas druge velesile stle. Dve poti sta nam odprti. Prva: boriti se za Nemčijo in narodno Evropo, da se v bodočem oblikovanju naše celine primerno uveljavimo, kajti od tega bo v tem vprašanju zaviselo, kako daleč smo bili pripravljeni v prinašanju žrtv. Druga pot, morda v tako zvani »svobodni Jugoslaviji«, je najnevarnejša, kajti ta tvorba državne oblike ni nič drugega kakor priprava za ureditev boljševiške pokrajine. S tem pa — in na to naj vsakdo pomisli — bi bilo našega narodnega življenja konec. Primerov te vrste imamo v zadnjem času dovolj, tako da nam tak preudarek in odločitev ne bosta težka. Predvsem pa se naj naši politiki bavijo s temi mislimi.

Kdor kot Slovenec razglablja o teh dveh potih, se mora po spoznanju prej navedenih dejstev, ako mu je lastni narod drag in svet, odločiti in spoznati, da je za nas prva pot edino možna pot. Za voljaka je edina pot izpolnjevanje njegove dolžnosti, ki jo je obljubil pri položitvi svoje svete prisege.

Čas zahteva od vseh nas močna srca in značajno zadržanje, ki je nas vredno. Zato ne more biti nikakega bratenja in spogledovanja s komunisti, marveč jim velja brezpogojen boj.

Naš boj, naše delo velja za Bogu, narodu in očetnjavi, kajti za te svete pojme so padali naši ljudje ali pa so doprinali najtežje žrtve na svojem zdravju. Dolžni smo, da izpolnimo njihovo oporoko.

Stanko Kovač

Vprašanje

Nadaljevanje s 1. strani

sti učili, mu pamet solili s tujimi nam judovskimi Marksi in Engelsi in mu v kolovozih po doljenjskih gričih pripravljali raj! Naš narod je star težkih tisoč let in ve, da vprašanja, ki jih je objestnežu v hosti postavil, ostajajo neodgovorjena, ker je objestnež prepliten in preslab. Kmet je nekaj časa morčije po holimih in fazanjem prenašal, ko pa so se pobalini krvave šmarice opili in niso več razločevali med hudim in Bogom, med tvojim in mojim, ko so po slovenskih domovih začeli rovariti s pipci in noži, se je odločil. Stopil je v hišo in snel grčevito s stene in zdaj mlati z njo, da je veselje. Ne, spoštovani brolec, ti mu glave ne boš nastavil, ne zato, ker bi se bal, ampak zato, ker veš, da mu prav.

Stanko Kovač

Turčija v boljševiških kleščah

Tri glavne točke prvih sovjetskih zahtev — »Atlantska listina« spet onkrat izdana — Slepomišljenje z »demokratizacijo«

Po nevalnih poročilih posnemamo, da je to dni povzročila v anglosakih krogih veliko prepadenost vest balkanskega dopisnika angleškega lista »Daily Express«, ki govori o sovjetskih zahtevah nasproti Turčiji. Imenovani dopisnik je namreč iz sovjetskih virov v Beogradu izvedel, da bo sovjetska vlada v kratkem postavila Ankara tri zahteve za novo ureditev sovjetsko-turških odnosov, in sicer: 1. zahtevo po ukinitvi turškega nadzorstva nad Dardaneli, ki naj bi se »internacionalizirale«, 2. zahtevo po odstopu dela obmejnega ozemlja z mestom Kara in 3. zahtevo po »demokratizaciji« turške ustave.

Sprito takšnih zahtev ni seveda nikako čudo, če je boljševiško stališče vzbudilo pri zapadnih »demokracijah« prepadenost. Vse tri zahteve so ne le v nasprotju s taktom, ki je običajen med zavezniki, kajti Turčija je naposled tudi sovjetski zaveznik, odkar je napovedala vojno Nemčiji, temveč tudi s konkretnimi medzavezniki obveznostmi, ki jih je prevzela tudi Sovjetska zveza, in celo z onimi zunanjepolitimi načeli, ki jih je lansko leto — kot posek v oči vsemu lahkovernemu »zaveznikem« svetu — proglasila Sovjetska zveza sama. Po mnenju Angloameričanov je namreč sovjetska zahtevo po »internacionalizaciji« Dardanel, ki pa jo bolje označuje dostavek »ukinitvi turškega nadzorstva nad morskimi ožninami«, stvar skupnega zavezniskega dogovora, predvsem pa stvar, ki interese tudi Veliko Britanijo. Zahtevo po odstopu kakršnega koli zavezniskega ozemlja pred koncem vojne je v nasprotju z dolžbami tolikokrat povzdigovane in še večkrat zatajene »atlantske listine«, kar velja v ostalem tudi za spremembe, ki jih zahteva Sovjetska zveza na Poljskem. Tretja zahtevo, ki predstavlja pravo boljševiško norčevanje iz tako zvanega demokratskega sveta, pa je prav tako v nasprotju z Atlantsko listino kakor tudi s posebnimi obveznostmi, ki jih je Sovjetska zveza sprejela, kakor n. pr. z angleško-sovjetsko pogodbo iz leta 1942, v kateri se obe pogodbenici obvezujeta, da se ne bosta vmešavali v notranje zadeve drugih držav. Naposled — pripominjajo ironično Turki — pa je vse to v nasprotju z enakim načelom, ki ga je kot »sveto« zunanje-politično načelo proglasila lansko leto Sovjetska zveza sama.

Vsi ti ugovori proti sovjetskim zahtevam, ki jih seveda v prvi vrsti postavljajo prizadeži Turki, so kajpak le ugovori na papirju, ki v praksi nič ne pomenijo. Moskva se takšnim ugovorom samo cinično roga. Za njeno postopanje so merodajni povsem svojstveni razlogi, s kakršnimi se je imel svet že večkrat priliko seznaniti. Sovjeti so tudi v tem primeru, kakor v vseh podobnih, zvesti samo sebi. S svojimi najnovejšimi zahtevami so Turčiji ko sosed, nad katero stegujejo svojo roko, samo pripravili vrv, da jo ji v primerem trenutku vržejo okrog vratu in jo zadavijo. Vsemu svetu — in ne le Turčiji — pa so s tem dali jasno razumeti, da smatrajo Turčijo za svojo interesno področje in da torej sanjajo odločajo, kako bo v bodoče urejeno njihovo razmerje do Turkov. Vsi formalni ugovori Turkov ali Londona in Washingtona so v tem pogledu za boljševike brez pomena, vse je samo vprašanje moči. Tega se danes

Moskva zaveda, dočim se London in Washington še vedno ne upata in ne moreta postaviti v meščito malih narodov, kakor sta jim to vso to vojno obljubljala. Te obljube so verjetno tudi Turčijo spravile v vajo, šele sedaj se Turki v polni meri zavedajo, da so s tem korakom, ki naj bi jim po njih najvišnji pričakovanju izboljšal mednarodni položaj, zlasti nasproti Sovjetski zvezi, dejansko prišli le z dežja pod kap.

Najbolj porogljiva in cinična izmed vseh sovjetskih zahtev pa je po »demokratizaciji« turške ustave. Takšno zahtevo — v začetku vsem »demokracijam« na svetu — postavja vprav država, ki bi bila sama najpogostejša »demokratizacija«. Zato ni čudno, da je prav ta sovjetska zahtevo vzbudila na zapadu največje začudenje. V našem »Times«vem komentaru je bilo o čem to čeno med drugim: »Glede zahtev za »demokratizacijo« turške ustave je treba pomisliti, da je tu polčas drugen svet pri prvih dveh zahtevah. Ne zdi se nam verjetno, da bi kaj taknega Moskva sploh mogla zahtevati, saj vendar sama javno zagotavlja, da se ne želi vmešavati v notranjo politiko drugih držav. Takšno zahtevo je bi nasprotovale sedanjim politični črti, ki jo v Moskvi ob vsaki priliki potrjujejo.«

Večje naiivnosti kakor je vsaj navidežno kaže ta komentar, bi si težko mogli misliti, vendar pa tudi in se skromne opazke lahko posnemamo, da so se na zapadu naposled vsaj približno na čistem, v čem je bistvo boljševiške »demokratizacije«, politike. Kamor koli so boljševiki došli prišli, se zahtevali »demokratizacije« države, ki so je takoj tudi izvedli, seveda vselej v stesnostnem boljševiškem smislu: »demokratizacijo« zapadni »zavezniki« sami, »pravijo boljševizem v sedlo, »demokratizirajo«, to je boljševizirano delo pa postavijo nate za »lezione zavese«. Tako je bilo v Rumuniji, Holgariji in drugih državah in take bi boljševiki hoteli sedaj »demokratizirati« tudi Turčijo. Ena prvih posledic takšne »demokratizacije« bi bila, da bi morali vsi neboljševisti »demokratske« opazovalci takoj zapustiti deželo. To Angličani in Američani seveda prav dobro vedo, saj so imeli v tem pogledu že nekaj prav poučnih izkušenj.

Narode, ki so imeli že dovolj prilike, da spoznajo bistvo komunizma in boljševiške »demokratizacije« na lastni koži (med teh naše spadamo, žal; tudi mi Slovenci), lahko samo veselijo, da se njihovim izkušnjam pridruže sedaj še nova, turška. Izkušnjam bodo namreč sledila: tudi pravila spoznanja, ta pa bodo naposled v korist vsem — tistim, ki so že spregledali in tudi tistim, ki trenutno še niso. Če evropskih narodov ni še povsem zapustil razum, potem se mora iz vsega tega poroditi samo novo vstajenje sedanje izmalčene Evrope, ki bo naposled srečna odvrkla tudi to veljieno ji krinko boljševiške »demokratizacije!« Tudi v turškem primeru je namreč jasno, da je do sovjetske zahteve po »demokratizaciji« prišlo le zato, ker je Turčija z vsem svojim dosedanjim postopanjem jasno pokazala, da boljševiško »demokracijo« odklanja, in sicer ne le doma, temveč tudi v vsaj svoji soseščini, zlasti na Balkanu, kakor so to glasno izpovedali vsi turški listi v svojih značilnih komentarjih o Titovi Jugoslaviji.

Vito Kraigher prijet

Večkrat smo že pisali o Vitu Kraigheru, ki je bil eden izmed vodilnih funkcionarjev slovenskega komunizma. Vsi se seveda spominjajo njegovega dne 21. marca se je začela dobro pripravljena očistevalna akcija protikomunističnih edinic na severnem Goriškem proti takozvanemu »X. korpusu« komunističnih oboroženih krdel. Akcija je trajala deset dni in se je končala z vprav katastrofalnim porazom komunistov, katerih izgube so znašale okrog 2000 padlih in okrog 1000 ujetih. Med ujetniki je poleg drugih visokih komunističnih funkcionarjev in komandantov tudi Vito Kraigher.

Vito Kraigher je star komunist in je v partiji že pred vojno igral vidno vlogo. Nazadnje je imel čin »majorja« in je bil »glavni državni tožilec« OF. Po svojem delovanju je bil žalostno znan vsej naši javnosti. Vse od leta 1941 je bil glavni organizator in voditelj VOS (Varnostne obveščevalne službe), ki je imela nalogo strahovati prebivalstvo in na katere rovaš gre pretežni del posamičnih in množičnih umorov, izvršenih od komunistov v naših krajih.

Dve leti se je Kraigher skrival v Ljubljani, jeseni 1943 pa je tudi on odšel »na terene«. Mudi se je potem največ v Beli Krajini, pred Veliko nočjo pa se je podal na »inspekcijsko potovanje« na Goriško, kjer ga je sedaj doletela usoda.

Po 22 letih spet »Čarostrelec« v Operi

Prihodnje dni bo uprizorila Opera po dva in dvajsetletnem premoru opero Karla Maria von Webra: »Čarostrelec«. Delo bo dirigiral kapelnik Anton Neffat, zrežiral pa ga je Peter Golovin.

Skladatelj K. M. v. Weber (1786—1826) je dal v »Čarostrelec« sintezo tejanje amske, francoske in italijanske operne tvorbe in vseh njenih kompozicijskih pridobitev. Skladatelj jih je podoživljal iz svojega narodnostnega in umetnostnega občutja in je z otehtano uporabo narodnih glasbenih prvin ustvaril delo, ki je postalo prava ljudska opera. Ina vse njene značilnosti: tostranost, splošno razumljivost in prisrčnost občutja. Kakor je Weberja meščija sorodna narodni pesmi, so njegovi ritmi blizu maršu in plesu.

Kaj je bilo ob času nastanka te opere tako odločilnega, da je doživel tak uspeh? Njen romantični glasbeni smisel, dramatična izrazna moč, sozvočje med pokrajino in čustvi ter sočnost ljudsko zveneti napoved.

Poleg glavnih oseb: Agate, Maksa Gašperja, je skladatelj najljubši lik Anica (ki je pisana skorajda v značaju subrete); njej je posvetil posebno ljubezen pri izdelavi orkestralnega in pevskega parta.

V novi uprizoritvi bodo nastopili: Agate — Vidaličeva, Maks — Straškelj, ki se je predstavil občinstvu letos v partiji zamor za Monostata. V novi uprizoritvi so nekakere partije podeljene v dvojni zasedbi: ta. ko n. pr. vloga Agate, ki sta jo nastudirali Vidaličeva in Mlečnikova. Maksa bo podal Straškelj, ki se je predstavil občinstvu v partiji Monostata. V »Čarobni pisčali« in se nastopil tokrat prvič v glavni tenorski partiji. Gašperja bo pel Lupaša, Kuna — Korosec, Anico bosta peli Poljanerjova (ki bo nastopila po daljšem bolezenskem dopustu) in Zakrajškova. Partijo eremita bo kreiral Betetto, kneza — Dolničar, Kiliana — Langus in Samuela — Planecki.

Sceno je postavil po zamisli režiserja Golovina inž. arch. Franz, kostume je oskrbel Vilfanova.

Maks St.

Družje za Societno gospodinjstvo

Tudi ti!

V poslednjih dneh se je pojavila na ljubljanskih ulicah učinkovita banava politika, ki vzbuja splošno pozornost. Lepak predstavljajo izklesano obličje slovenskega domobranca, ki s prodornim pogledom in swaredivnim izrazom kazalce spemlja vsakega mimopločega ter ga opozarja: »Tudi ti si odgovoren za usodo slovenskega naroda. Kdor ne sodiše v protikomunistični borbi, izdaja svoj narod!«

Kot glas vesti učinkuje ta plakat. Fascinirajoči v vsakogar naravnost uprli pogled izpruže, poziva, razgalja in občuje, sveti in ukazuje. Vsa komur, kajli danes mora prispevati v odločilni borbi za obstanek slovenskega naroda vsakdo. Ne sme biti več Slovence, ki se tudi, da je Slovenec, ki ne bi v spoznanju komunistične nevarnosti, ki preti našemu narodu, ne pristopili k skupni borbi in ne dal na razpolago svojih sil za zavezitev te nevarnosti.

Različen je učinek plaketa na mladoobčane. Mnogi vzdrže požirajoči pogled domobranca, mnogim klone glava. Prvi so oni, ki so v slovenski obrambi skupnosti proti komunizmu že bore in izpolnjujejo svojo dolžnost, drugi se v njej še ne nadejajo, so torej tisti krivci, na katere bo narod pokazal, ko bo občeval rušice svojega obstoja. Poziv domobranskega plaketa, ki je ukaz vsakega naroda, bo vedno znova trkal na vesti in srce.

Gandhi zahteva popolno neodvisnost Indije

Bern, 19. aprila. Po neki vesti agencije AP je izjavil v torek zvečer vodja Indijcev Mahatma Gandhi, da je neobhoden predpogoj za mir neomejena osvoboditev Indije in vsake tuje kontrole. Dalje je poudaril, da predstavlja delegacija, ki bi naj zastopala Indijo na konferenci v San Franciscu, le kamufližo in da se ji je treba odreči.

Sicilski separatizem

Sicilskoim, 21. aprila. Kakor javlja Reutersjev rimski dopisnik, je vodja sicilskega separatističnega gibanja olposla brzojavko na konferenco v San Franciscu s pozivom, da prizna konferenca totalno sicilsko suverenost v okvirju svetovnega zadržnega sistema. V nasprotnem primeru groze z uporom proti »Bononijski« brezčastni vladi. Rimski list »Italia Nuova« priobčuje to brzojavko ter govori o temnih silah, ki se bore proti italijanski enotnosti.

Odlok Vrhovnega komisarja o polaganju izpitov na univerzi

Uvaževaje dejstvo, da so se mnogi slušatelji zadnjega semestra ljubljanske univerze deloma več kot leto dni v okvirju domačih formacij ali pa drugih organizacij bofil proti boljševizmu in da so zaradi te svoje službe bili ovirani pri dokončevanju svojih študij, nadalje po proučitvi stališča, ki ga je zavzel akademski senat univerze s svojo tozadevno odločitvijo z dne 2. marca 1945, odločajo:

1) Slušatelji ljubljanske univerze, ki bi zadobili v rednih razmerah s koncem letnega semestra 1944 pravico do polaganja zaključnih izpitov, naj se, ne glede na tozadevne odredbe obvezujočne uredbe kakor tudi fakultetnih uredb in lastni predlog prepustijo k polaganju zaključnih izpitov, ako so odslužili vsaj eno leto vojne službe v smislu navedbe Vrhovnega komisarja z dne 29. XI. 1943 o vojni obveznosti na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje« ali pa kako drugo tak enako vredno službo.

2) Dokaz o odslužitvi vojne službe pri bavi slušatelji v obliki ustreznega potrditve svojega vojnega starešine, dokaz o odslužitvi te enake vredne službe pa s potrditvijo šefa pokrajinske uprave v Ljubljani.

Za nalogo št. 1000000

ODOBRENO

